

דף כג.

עין משפט א הרמב"ם הל' פפולי המוקדשין פי"א ה"י

מְנַחַת חוּטָא שְׁנַתֵּן עָלֶיהָ שֶׁמֶן ח או על הקמץ שְׁלֵה
נְפִסְלָה. נָתַן עָלֶיהָ לְבוֹנָה יִלְקֻטְנָה. הִיָּתָה שְׁחוּקָה הָרִי זו
פְּסוּלָה מִסָּפֵק. שְׁהָרִי אֵי אֶפְשָׁר לְלַקֵּט:

עין משפט ב. הרמב"ם הל' פפולי המוקדשין פי"א ה"ט

שְׁתֵּי מְנַחֹת שְׁלֵא נִקְמְצוּ שְׁנַתְעָרְבוּ זו בְּזוֹ ט אם יְכוּל
לְקַמֵּץ מְזוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ וּמְזוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ כְּשֵׁרוֹת וְאִם לֹא
פְּסוּלוֹת:

ח. כסף משנה: נתן משהו שמן ע"ג כזית מן המנחה וכו' עד פסל עד שילקט. שם א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן נתן משהו שמן ע"ג כזית מנחה פסל מ"ט לא ישים שימה כל דהו עליה עד דאיכא שיעורא וא"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן נתן כזית לבונה ע"ג משהו מנחה פסל מ"ט לא יתן כתיב עד דאיכא נתינה עליה הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט ואיכא דאמרי א"ר יצחק בר יוסף בעי ר' יוחנן נתן משהו שמן ע"ג כזית מנחה מהו מי בעינן שימה כנתינה או לא תיקו. ופירש"י בלבונה כתיב נתינה ונתינה בכזית כדכתיב ונתן לכהן את הקדש ובההיא נתינה כתיב אכילה וכל אכילה בכזית. עליה משמע דבמנחה בעינן כזית הוי ריבוי אחר ריבוי דגבי שמן כתיב עליה דהיינו כזית וגבי לבונה עליה הוי ריבוי אחר ריבוי ואינו אלא למעט דגבי לבונה לא בעינן כזית מנחה דעל משהו נמי חייב:

ט. כסף משנה: שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו וכו' עד סוף הפרק. הכל משנה שם (דף כ"ג):

עין משפט ג. הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג הי"ז

קֹמֵץ שְׁמֵצָה שֶׁמְנוּ עַל הָעֵצִים וְיָרַד הָעֵצִים יִחְזִירוּ.
שֶׁהֵדָבָר סֵפֶק שֶׁמָּא חֲבוּרֵי עוֹלֵין כְּעוֹלֵין הֵם חֲשׂוּבִין:

עין משפט ד. הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ט הי"ז

הַעֲלָה אֵיבָר שֶׁאֵין בּוֹ כְּזֵית בָּשָׂר וְהָיָה הָעֵצִים מְשֻׁלְּמוֹ
לְכֵזֵית חֵיב. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחַבֵּר. הָיָה מְלַח מְשֻׁלְּמוֹ
לְכֵזֵית הָרִי זֶה סֵפֶק לְפִיכָף אֵינוֹ לוֹקָה. וְעוֹלָה וְאִימורֶיהָ
מְצַטְרָפִין לְכֵזֵית:

א. כסף משנה: קומץ שמיצה שמנו על העצם וכו'. בפרק הקומץ רבה (דף כ"ג) בעיא דלא איפשיטא, ורש"י והראב"ד גורסים על העצים ומפרשים אותה בענין אחר וז"ל ההשגות א"א בנוסחא שלנו שמנו על העצים ומה שפירש וכו' עד וזה הבעיא במנחות פ' הקומץ. וז"ל הגמרא בעא רבא קומץ שמיצה שמנו על העצם מהו חיבורי עולים כעולים דמו או לאו כעולים דמו ומפרשה רבינו לענין ירד אם יחזיר ולא איפשיטא ופסק רבינו דיחזיר משום דמספיקא לא מזלזלינן בקדשים שלא להעלותם שמא הדין נותן להעלותם. ומה שהקשה הראב"ד שדבר הלמד מענינו הוא וכו' וחתם דבריו וזו הבעיא במנחות פ' הקומץ כלומר תדע שאין בעיא זו ענין עליה וירידה שהרי היא במנחות פרק הקומץ דמיירי בענין חסרון הקומץ או שמנו ואלו היתה ענין לירידה ועליה בזבחים פ' המזבח מקדש ה"ל לאתויי. ואני אומר שאע"פ שטענה זו טענה היא מ"מ אינה מכרחת ולפי גירסת רבינו הוצרך לפרש כמו שפירשה ויש כדמות ראייה לגירסת רבינו מדאמרינן עלה לאו היינו דר"י ור"ל דאתמר המעלה אבר שאין בו כזית ועצם משלימו לכזית וכו'.

ב. כסף משנה: העלה אבר שאין בו כזית בשר והיה העצם משלימו לכזית חייב. שם (דף ק"ז) פלוגתא דר"י ור"ל ופסק כר"י. ומ"ש היה מלח משלימו לכזית וכו'. שם (דף ק"ח) בעיא דלא איפשיטא. ומ"ש ועולה ואימוריה מצטרפין לכזית. משנה שם (דף ק"ט) המעלה כזית מן העולה ומן האימורים בחוץ חייב:

עין משפט ה. הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א הב"ט

שְׁתֵּי מְנַחוֹת שְׁלֹא נִקְמְצוּ שְׁנַתְעָרְבוּ זֶז בְּזוֹ ל אִם יָכוֹל
לְקַמֵּץ מְזֹז בְּפָנָי עֲצָמוּ וּמְזֹז בְּפָנָי עֲצָמוּ כְּשֵׁרוֹת וְאִם לֹא
פְּסוּלוֹת:

עין משפט ו. הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א הל'

קִמֵּץ שְׁנַתְעָרַב בְּמִנְחָה שְׁלֹא נִקְמְצָה לֹא יִקְטִיר. וְאִם
הִקְטִיר הַכֹּל. זֶז שְׁנַקְמְצָה עָלְתָה לְבַעָלִים. וְזֹז שְׁלֹא
נִקְמְצָה לֹא עָלְתָה לְבַעָלִים:

עין משפט ז. הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"א הל"א

נִתְעָרַב קְמֵצָה בְּשִׁירְיָהּ. או שְׁנַתְעָרְבוּ שִׁירְיָהּ בְּשִׁירְיָהּ
חִבְרָתָהּ. לֹא יִקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר עָלְתָה לְבַעָלִים:

עין משפט זז. הרמב"ם הל' שאר אבות הטומאה פ"א הי"ז

נִבְלָה שְׁנַתְעָרְבָה בְּשַׁחוּטָה מ אִם רַב מִן הַשְּׁחוּטָה בְּטָלָה
הַנִּבְלָה בְּשַׁחוּטָה וְאִין הַכֹּל מְטֵמָא בְּמַגַּע. אֲבָל אִם נִשָּׂא

ל. כסף משנה : שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו וכו' עד סוף הפרק. הכל משנה שם
(דף כ"ג):

מ. כסף משנה : נבלה שנתערבה בשחוטה וכו'. בפרק ג' דבכורות עלה כ"ג תני רבי חייא
נבילה ושחוטה בטילות זו בזו וכו' אמר רבי יוסי בר חנינא טהור מלטמא במגע אבל
מטמא במשא ופירש"י טעמא דמטמא במשא דהא מ"מ הטומאה נשא ובפרק הקומץ עלה
כ"ג אמר רב חסדא נבילה בטילה בשחוטה שא"א לשחוטה שתיעשה נבילה ושחוטה אינה
בטילה בנבילה שאפשר לנבילה שתיעשה שחוטה דלכי מסרחא פרחא טומאתה ורבי חנינא
אמר איפכא ובעי עלה אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי מין במינו בטל אי אליבא
דרבי יהודה הא אמר בתר חזותא אזלינן אידי ואידי מין במינו הוא אלא אליבא דרבי חייא
דתני רבי חייא נבילה ושחוטה בטילות זו בזו רבי חייא אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוררים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

אמרי וכו' אי אליבא דר"י כל מין במינו לא בטיל לעולם אליבא דר"י וכי א"ר יהודה מין במינו לא בטיל ה"מ היכא דאפשר ליה למיהוי כוותיה אבל היכא דלא אפשר ליה למיהוי כוותיה בטיל ובהא קמיפלגי רב חסדא סבר בתר מבטל אזלינן ורבי חנינא סבר בתר בטל אזלינן ופירש"י נבילה בשחוטה אם יש שתי חתיכות שחוטה ואחת נבלה ואין ידוע אי זו היא בטלה בהן שאם נגע באחת החתיכות אינו טמא דאמרינן שחוטה היא. שא"א לשחוטה שתעשה נבילה והו"ל מין בשאינו מינו ובטל לדברי הכל. ושחוטה אינה בטילה בנבילה אם יש שתי חתיכות נבילה ואחת שחוטה ביניהן אינה בטילה ואם נגעו אחת בתרומה אינה נשרפת עליה אלא תולין דשמא זו היא השחוטה. שאפשר לנבילה שתעשה שחוטה לקמיה מפרש טעמיה דרב חסדא דאזיל בתר מבטל הואיל וא"א לרוב להיות כמועט הוי כמין בשאינו מינו ולא אזלינן בתר בטל דאע"ג דאיפשר למועט להיות כמרובה הוי כמין בשאינו מינו. בטלות זו בזו ורבי חנינא ורב חסדא מפרשי טעמא דרבי חייא דרב חסדא סבר נבילה בשחוטה א"ר חייא ולא שחוטה בנבילה: וכתב הראב"ד אבל הנבילה אפשר א"א חסרון דעת אני רואה בכאן דכולה מילתא במנחות אליבא דר"י היא וכו'. טעמו לומר דכיון דקיי"ל כרבנן לא היה לו לכתוב טעם האמור אליבא דר"י ועוד למה כתב כרב חסדא כיון דרבי חנינא פליג עליה ואפשר לומר דלרווחא דמילתא כתב רבינו דאפילו למאן דס"ל כר"י דמין במינו לא בטיל מודה בהא ובפלוגתא דר"ח ורב חסדא כתב כרב חסדא דבתרא הוא: והר"י קורקוס ז"ל כתב דמאחר דבפרק משילין (דף ל"ח ע"ב) ובפ"ג דבכורות מיתי להא דרב חסדא ולא הזכירו שם שהיא אליבא דר"י וגם מדקאמר הכי איהו בסתמא משמע דלהלכה אמר כן יש לדחוק לומר דע"כ לא מסקינן בפרק הקומץ דאליבא דר"י קאמר ולא אליבא דרבנן אלא משום דהוה ס"ל דבטל לגמרי קאמר בין למגע בין למשא ולפ"ז הוי ביטול זה ביטול גמור ככל ביטול איסורין וכיון שכן לרבנן אין לחלק בדין ביטול אבל כיון דאסיקנא דדוקא במגע לא מטמא אבל במשא מטמא דטומאה כמאן דאיתא דמי א"כ אין ביטול זה כשאר ביטול דחשיב הדבר הבטל כמאן דליתיה משמע דסברי דלענין טומאה אין לומר ביטול ברוב כמו בשאר איסורין וכמו שכתבו שם התוספות למאי דמפרש לה בנימוחו מעתה אפשר דאפי' רבנן מודו דדוקא היכא דאפשר להיות כמוהו הוא דבטל ביטול זה אבל כשא"א להיות כמוהו לא בטיל ויהיה דין מגע בזה כדין משא לר"י כמה שאפשר להיות כמוהו עכ"ל: ומדברי רבינו שכתב ואין הכל מטמא במגע משמע שאפילו נגע בכל הזיתים ביחד טהור ויש לתמוה מאי שנא ממשא וכתב הר"י קורקוס ז"ל שהטעם שכיון שהטומאה על ידי נגיעת בשרו בטומאה וכל זית הוא בפני עצמו חשיבא כל נגיעה באפי נפשה כי כל נגיעה ונגיעה מחולקת היא לבדה ובכל זית יש נגיעה בפני עצמה כי הבשר הנוגע בזית זה אינו הנוגע בזית זה וחשיב כנוגע וחוזר ונוגע אבל נושאו ביחד אין מקום לחלק הזיתים ולעשותו כנושא כל זית בפני עצמו וקל להבין כך נראה לי דעת רבינו עכ"ל. ואם תאמר מ"ש דבחררת דם דבסמוך דמשום ביטול ברוב אינה מטמאה לא במגע ולא במשא והכא אין ביטול ברוב מועיל אלא למגע ולא למשא ותירץ הר"י קורקוס ז"ל דחררת דם שאני שבטל ביטול כי נתערבה החררה בדם וגנונים ונמחית בהם והוי הכל כמו הדם

הכל נטמא שאי אפשר לשחוטו שתחזור נבלה אבל הנבלה אפשר שתטהר כשתסרח לפיכך תבטל:

דף כג:

עין משפט א. הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ב הי"ז

תבל השירים בקצח או בשמשמין או בכל מיני תבלין ושמןים כשרה. מצה היא אלא שנקראת מצה מתבלת:

הרמב"ם הל' חמין ומצה פ"ה ה"כ

מתר לתן התבלין והשמשמין והקצח וכיוצא בהן לתוך הבצק. וכן מתר ללויש העסה במים ושמן או דבש וחלב או לקטף בהן. וביום הראשון אסור ללויש ולקטף אלא במים בלבד. לא משום חמין אלא כדי שיהיה לחם עני'. וביום הראשון בלבד הוא שצריך להיות זכרון לחם עני:

והגנונים ואין כאן עוד דבר שיטמא אבל כאן אין לומר כן דבאפי נפשה קאי אלא שאינה ניכרת:

נ. כסף משנה: תבל השירים בקצח או בשומשמין וכו'. ברייתא בפרק הקומץ רבה (דף כ"ג:) תבלה בקצח או בשומשמין וכו' ומשמע לרבינו דהיינו דוקא בשירים אבל בקומץ פסול מפני שהוא יתר דהא תנן בפ"ק דמנחות (דף ו') קמץ ועלה בידו גרגיר של מלח או קורט של לבונה פסול מפני שאמרו הקומץ היתר והחסר פסול: כתב הראב"ד תבל השירים בקצח או בשומשמין או בכל מיני תבלין ושמןים כשירה א"א נ"ל במצה האפויה נשנית וכו'. ואני אומר שאין זה מוכרח שהרי אע"פ שגבלה בתבלין אפשר לשמרה שלא תחמין כדרך שאמרו בנילושות בפושרין:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שׁוֹרֵעַ אוֹרֵחַ פִּימָן תִּנְה פִּעִיף ו

ז. לש המצה בשומשמין ובמיני תבלין כשרה **ו** כיון שיש בה טעם מצה **ע**, ומ"מ אין ליתן בה תבלין לפי שמחממין העיסה.

הגה: **ו**פלפלין אפי' בדיעבד אסור **ב**, וה"ה אם נפל בה סיד **צ** אסורה.

ס. מ"מ צריך לאכול כזית מצה חוץ מהתבלין. מ"א ס"ק י"ז.

ע. משמע דיוצאין בה גם בלילה הראשונה, וכ"כ הב"ח, אבל לדעת הראב"ד דקמח ותבלין עושין המצה לעשירה אין יוצאין בה י"ח, והמ"א כתב דכך משמע מדעת הרמב"ם דהוי מצה עשירה. כה"ח אות ק"ב.

ו מצה מתובלת אחר האפייה יוצא בה ידי חובה, אבל בשמן ודבש אחר האפייה אף שאינה נקראת מצה עשירה, מ"מ אין בה טעם מצה ולא עדיף משרויה במי פירות דאינו יוצא בה אפי' בדיעבד, ועיין בסי' תס"א סעיף ד'. כה"ח אות ק"ג.

פ. ודוקא נילוש בתוכו אפי' גרגיר אחד מחמיץ את העיסה, אבל אם נפל ולא נילוש יסלקנו מיד ומותר. מ"א ס"ק י"ט. וכה"ח אות ק"ו. מ"מ בלש במי פירות לבד אפי' עם פלפלין אין להחמיר. כה"ח אות ק"ח. ויש מחמירין אפי' בזנגביל וכרכום כפלפלין אך בדיעבד יש להתיר בהם. כה"ח אות ק"י.

צ. שהסיד מחמיץ ואפי' מעט, ודוקא סיד ממש אבל סיד מהקיר שכבר נתייבש ונתקשה כאבן פשוט שאינו אוסר. כה"ח אות ק"ב.